

TÉBRUS TOLVAJ

Fordította: Orbán Ottó és Határ Győző

A pásztorok második, úgyszintén wakefieldinek is mondott színjátéka
Közéangol betlehemes játék a 15.-ik századból

Határ Győző az eredeti műről: *(az eredeti cím: A pásztorok második, úgyszintén wakefieldinek is mondott színjátéka. A Tébrus Tolvaj címet Határ Győző adta ennek a játéknak)* „Gazdag és hatalmas, szinte végéremehetetlen anyag csak az is, ami ránkmaradt. Csak a wakefieldi misztériumok drámaciklusa nem kevesebb, mint 32 játék, s ezek a Teremtéstől a Végítéletig felölelik a kereszténység teljes szellemi korpuszát. Akárcsak a templomfreskóknak, a ciklusok célja is csak részben didaktikus, a tanító célzaton gyakran túlnő a hívek színjátszó kedve, féktelen valóságábrázoló komédiaösztone, s így aztán a wakefieldi ciklusban ott találjuk Tébrus Tolvaj falrengető bohózatát is, melyhez igencsak soványka ürügy az utánabiggyesztett betlehemes játék. Hiba volna, ha olyan koridegen elemeket keresnénk ezekben a darabokban, mint az arisztotelészi „háromság”, avagy a modern dráma fortélyos cselekménybonyolítása, rafinált jelenetezése. Vagy ha megfeledeznénk arról a sancta simlicitásról, amely az egykorú nézősereget eltöltötte – hiszen olyan mulatságos, bár félelmetes epizódokról is megemlékeznek a krónikák, hogy szent együgyűségében a nép az alakítót azonosította a „Gonoszal” és megkergette az ördögöt, avagy Pilátust, Heródest játszó színészt.”

Határ Győző „átfordításai”: Megváltoztatta a szereplő személyek nevét. Az idegen hangzású Mak, Gill, Coll, Gib, Daw helyett Tébrus, Dorka, Ambrus, Jeromos, Lörincke szerepelnek játékában. A birka nála ember- játszotta szerep, és nem valóságos állat. Dramaturgiaiailag fontos helyeken bégeti el magát, és így fordulópontot biztosít a cselekményben.

Változtatásaim munkám során: Határ Győző szereplő neveit használom. Egy pásztor szerepet kétfelé osztottam, több játszónak biztosítva lehetőséget, és differenciáltabbá változtatva a pásztorok hierarchikus rétegződését. A birka dramaturgiai szerepét Határ Győzőtől örömmel átvettem. A mókajáték után biggyesztett naivitást, a betlehemi ürügyet, amely keletkezésének idejében a lehetőséget teremtette meg a bohózat előadására- elhagytam, a 21. században nem érezzük szükségét a pusztán szórakoztatni-akarás mentegetésének. A (olvasmánynak élvezetes, de játékban hosszadalmas) szövegeket megrövidítettem. A két fordítást összevetve, mindig azt a szövegrészt emeltem be, amelyik jobban mondható, és több akcióra ad lehetőséget.

Tébrus panaszában elhangzik, hogy rengeteg a gyerek. Asszonya évente kettővel-hárommal meglepi. A gyerekek megjelennek az én változatomban. A kunyhó szemét kupacai között húzzák meg magukat. Kezdetben láthatatlanul alszanak, de amikor a pásztorok a birkát keresve mindent széthajigálnak, felébrednek és visítózva, rohángálva menekülnek, ezzel is a teljes felfordulást növelve.

A játéktér: a színpad, világítással két részre osztott. A baloldal üres, ez a mező, ahol a pásztorok legeltetnek, találkoznak Tébrussal, nyugovóra térnek. Ennek a résznek a világítása sejtelmes, ködös. Az alakok elmosódtak.

A jobboldalon áll Tébrus kunyhója. A válaszfal egy földre tett kötél, vagy krétavonal. A kunyhóban hatalmas rendetlenség, száradó ruhák kifeszített kötélén, szeméthalmok, összehordott, értelmetlen tárgyak kusza halmaza. A tárgyak halma tetején már kezdettől ott tanyázik Dorka. Létezik, iszik, forgolódik. Amíg a játék a mezőn zajlik, ez a terület nincs megvilágítva, csak a másik oldalról átszűrődő fény világítja meg kevésbé. Abban a pillanatban fényesedik ki a kunyhó belseje, amikor Tébrus az „ajtó” elé érve bekopog. Ugyanabban a pillanatban a mező-térfelel minden fény kikapcsol. A kunyhó világítása is csekély. A gyertyavilág sárgás, reszkető hatását kellene idéznie.

Zene, hangok, zörejek: A pásztorok furulyajátéka, és a birkanyáj éneke a zenének nevezhető hanghatás. A nyáj éneke akkor hangzik fel, amikor még együtt a nyáj, még Tébrus nem lopta el a kis birkát. És a nyáj éneke zárja a darabot, amikor a kis birka megkerül. A játszó zenei adottságaitól függően ezek a zenei betétek lehetnek egyszerűek (Pl.: a Süss fel nap, fényes nap, kerted alatt a kis bárány majd meg fagy) vagy igényesebbek (Pl.: több szólamban énekelt népdalok, vagy népdal feldolgozások)

Felerősített természeti hangok, (madárcsicsergés, bagolyhuhogás, lápcuppogás, békakuruttyolás, stb.) zajok, zörejek (Pl. ajtónyikorgás hangja, amikor a nem létező ajtó végre kinyílik) segíthetnek atmoszférát teremteni.

A szereplők: Tébrus Tolvaj

Dorka – életépárja

Ambrus, öregpásztor

Jeromos, Lőrinc, Ignác

Birka

5-6 birka még, ők a nyáj

3-4 kisgyerek, Tébrus és Dorka pereputtya

15-16 fő

(Ambrus a színpad „mező térfelén” összekuporodva alszik. A félsötétben nem is kivehető valaki, vagy valami az, ami kiemelkedik a színpad síkjából. Ijesztő madárhangok, szélzúgás. Jeromos botorkál be a színre. A ködben, sötétben semmit sem lát, panasza végeztével kitámolyog.)

Jeromos: Fázom, Uram, hogy még! Metsző a szeled!

Mért sújt minket az ég? Nem látánk ilyet!

Hanem ahogy értem, és tapasztalom

A házasság nékem még nagyobb bajom!

Keserves az életem, ez már így vagyon,

Tyúkom, feleségem kotkodál nagyon

Kinek házasságban nincs akarata

Ágyban meg a házban soha sincs szava,
Szorongattatásban szálldos sóhaja! (ki)

(Ambrus ébredszik, nyújtózkodik, nyögdécsel, ásít.)

Ambrus: Teremtőm! Mely zúzmarás hideg van!
Zordon éj szakadt rám, majd elvástam
Ennyi mackónak való alvásban.
Pásztoember csak a nyáját lássa
Estve-reggel! Sehol nyugovása
Hol aszály, hol eső,
Hol a hó, hol a hó
Lábamra fagy a cipő!

(lehúzza a csizmáját, dörzsölgeti elfagyott lábát, nyögdécsel. Ezek a hangok meg-megijeszti a visszatapogatózó Jeromost, majd a csizmatlan láb intenzív szaga elvezeti az öreg pásztorhoz, és egymásba botlanak a hatalmas ködben.)

Jeromos: Csak forgadozom, s nem látom az utat!
A köd erre viszi, a dér arra csalja orromat –szememet,
Hideg is facsarja
S könnyem elered, sírok, mint a pulya!
Ez tán a pokolnak nagyságos kapuja?

Ambrus: Ej, lustája! Elébújtál?

Jeromos: Ambrus bá!

Ambrus: Az én! S a bojtár?

Jeromos: Kacska Lőrinc? Itt jő a beste!

(Jön a két kis pásztor. Elmerült beszélgetésbe vannak, észre se veszik a „főnököket” Lőrinc kacska-lábú kis falubolondja. Mindentől fél, túlvilági jelenéseket vél látni, a sötét éjszaka minden zaja számára ijesztő. Ignác riogatja. Fülébe huhog, még fenyegetőbbnek mutatja a világot, és élvezzi a másik reszkető, beteges riadalmát.)

Lőrinc: Haj! Kapcsos-krónikás emberemlékezet
Olta ilyes csudák nem estenek!

Ignác : Ahajt reped a jég, huppog-cuppog a lép
Siklik is, bicsklik, kivált ily kacskaláb.(gúnyolja Lőrincet)

Lőrinc: Az okos suton ül, zsírja-bora bőven
S nem járja a határt ítélet-üdőben...

Ignác: Még ily özönvizek, még ily áradások!

Lőrinc: A víz hátárapap kastélyt, fertály várost
S Óperenciáig ingyen elvergődnek.

Ignác: Jelek s csudák!

(Lőrinc észreveszi Ambrust és Jeromost. Rögön megváltozik a mondandója. Szorgalmasságukat emlegeti, Ignác is „veszi a lapot”, úgy tesz, mintha nem látná a főnököket, és megmondja véleményét azokról, akik alszanak, másokat küldve a nyáját őrizni.)

Lőrinc: Aki nem rest ez éjfelen
Jószágra gondolni s nyája után megyen
Az igen, meglátja!
Ignác: Nem, mint sok hétalvó, kinek minden tudománya
Kása-fújdogálás!

(Ambrus Ignácot, Jeromos Lőrincet kapja fülön. Szigorú számonkérés.)

Ambrus: Hé! Te!!!
Jeromos: Kacskaláb, elépenészedtél?
Ambrus: Hol a nyáj?
Jeromos: Nyáját hol hagyátok?
Ignác: Jól el vannak azok,
Lőrinc: El se barangolnak!
Ignác: Meg is leljük gazdám, mind egy szálíg ottan!

(A nyáj énekelve bejön. Rendezetlen, kusza kis csapat, erre-arra bódorognak. „Süss fel nap, fényes nap! Kerted alatt a kis bárány majd megfagy!”)

Jeromos: Szerencsétek! *(elengedik a két kis bojtárt)*

(Tébrus a közönség sorai közül érkezik. Minél nagyobb felfordulást tud ott okozni annál jobb. Átmászik széksorokon, lábak közt bújik át, székülésen egyensúlyoz. A menekülés akadályait a közönség adja. Kínlódása közben panaszkodik. A négy pásztor a színpad elején erőlteti a szemét, hogy a hatalmas ködben meglássa ki az, aki a lápon jöve siránkozik)

Tébrus: Nékem befellegzett, énnekem beborult
Mért is él az ilyen tengődő nyomorult
Kit hajtók vadásznak, s fut, mint üregi nyúl,
Sarkamban a törvény! Haj fogdmegek! Újra...
Ambrus: Ki az ott a lápon, hogy ily búsán fújja?
Jeromos: Még ily maskarádét!
Ambrus: Tébrus az,
Lőrinc: Tébrus, hé!

(Tébrust ismerik. Rossz a híre. Tudják, hogy amit tud, ellop)

Ambrus: Jól vigyázzon ki-ki iszákra, kulacsra!
Jeromos: Mi rosszban sántikálsz?

(elgáncsolja a mellettük elsurranni igyekvő Tébrust.)

Ignác: Mondd!
Lőrinc: Amíg mondhatod!
Jeromos: Ki nem csiklandozzuk...

(Tébrus menekülni próbál)

Jeromos: -hó, iszkol a hamis!

(elkapják újra. Tébrus úgy tesz, mintha nem ő lenne ő, s a pásztorokat nem is ismerné. Elváltoztatott hangon beszél.)

Tébrus: Hótróbb, á kiskésit, kurtanémés vagyok!
Ambrus: Kurta ám! Veszünk még antul kurtábbra is!
Tébrus: Ehun kutyabőrem, az kirólytól káptám!
Jeromos: Azám, kutyabőröd – nyúzzuk meg e borzast!
Tébrus: Borzasztó nágy úrtul vágyom nagy jórátbán!
Lőrinc: Akármilyen nagy úr, minket el nem borzaszt.
Tébrus: Hajlongvá tákárodj mágos színem elül!
Ignác: (röhög)
Tébrus: Csiba té!
Ambrus: Megmutasd a kormos képedet!
Tébrus: Hétrét hajlongjatok!
Jeromos: Rakjuk meg emberül!

(innentől kezdve a földön fekvő Tébrust ütik, rugdossák. Az védekezik, de még ragaszkodik az álszerephez.)

Tébrus: Tiszteld vólogatott mágós személyemet!
Jeromos: Még ha magad vagy a...
Tébrus: -érisz!
Jeromos: -herkópáter!
Tébrus: Érisz, zshivony, pánászt tészek a kirólynól:
Karóba húzatlak!
Lőrinc: *(csúfondárosan utánozza)* „sénki meg ném sájnól”
Ignác: Ismersz-e Lőrincre, Ambrus – Jeromosra?!
Tébrus: Jaj! Kö-köködlük már, láttalak álmomban,
Rémlük már-
Ambrus: Félre a tréfával, te rusnya!
Nyáj körül mit ólász, mit jársz alattomban?
Tébrus: Hidd el csak tréfa volt!
Ambrus: Gonosz tréfa pedig!
Az ki éjfelen nyájnál settenkedik,
Azt biz birka tolvajnak mondja világ szája.

(A pásztorok ott hagyják Tébrust, körbeülnek, tarisznyából elemózsiát vesznek elő, falatoznak. Ügyes világitással megoldható hogy hirtelen „tábortűz” lobogjon a kör közepén, ahová letelepedtek. Egy föntről érkező vörös fénykör kapcsolódik be. Az egyik pásztor furulyát vesz elő, muzsikál. A birkák közelebb húzódnak a meleghez, énekelnek. A hangulat most idilli. Csak Tébrus reked a körön kívül. Nagyokat nyel, éhes.)

Tébrus (siránkozik) Jóisten teremtett lopónak-tolvajnak!
Csikasz a horpaszom, a farkas is szána.
Ha tán igaz szívvel adnak kegyelmetek...
Ignác: Hagyd abba, te golyhó!
Lőrinc Sátánt árokpartrul szekeredre ne vedd!
Jeromos: Ilyennel jót tenni? Elsül visszájára!

(Csönd, csak a falatozás zaja, Tébrus sóhajai, a birkák éneke hallatszik.)

Ambrus: Hát az oldalbordád, essen beléd a súly?
Tébrus: Hever a lustája, rágják meg a nyüvek!
Üst pályinkát kortyol, gajdol, s úgy issza meg.
Poronttyal szerencsél, egy évbe van három!
Üres zsákom-vermem, üres a pallásom
Asszonyt veszel, hékás? Híjjál sáskajárást!

(zokog, Jeromos most nagyon együtt érez vele, az asszoyprobléma őt is keseríti.)

Ambrus: Jól van Tébrus pajtás. Búsultunk eleget
Én is elfáradtam, s alig tart a lábam
Felőlem lothatod a csillagos eget.
(elfekszik, bebugyulálja magát, ahogy csak tudja)

Jeromos: Öcskös!
Ignác: Mi kell?
Jeromos: Majd örököl! *(Ő is elfekszik Ambrus mellett)*
Ignác: Még hogy én? Három nap szüntelen talpalok,
Nyáját kettő helyett szüntelen terelek!
Ambrus: Képen törüljelek?
Jösszte ide, Tébrus, nem vagy te rossz gyerek,
S lefekszel középre!
Tébrus: Lelkemre nem venném!
Még hogy megzavarjam a szép társalkodást...
Ambrus: Veszed csak lelkedre, gonosz ide mellém!

(Tébrus kényszeredetten Ambrus és Jeromos közé hever. Azok karjukkal, lábukkal szorosan átkulcsolják, hogy felébredjenek, ha esetleg Tébrus az éjszaka birkát lopni indulna.)

Tébrus: E mán parancsolat...A jó Pilátusát,

Akinek lelkemet kezébe ajánlom:
Majd csak boldogulunk.

(A pásztorok elalszanak. A két kis bojtár háttal egymásnak támaszkodva, erre-arra dülöngélve, a három összekapaszkodott a színpad elején, merőlegesen a színpad szélére.)

Tébrus: (kínlódik, hogy óvatosan lefejtse magáról a rácsavarodott karokat, lábakat, de ha egyet sikerül, akkor egy másik végtag ejti foglyul. Mikor már úgy látszik, mégis eredményre jut, Lőrinc, - a kis félős- falubolondja - hirtelen feláll, és a holdkórosok jellegzetes járásával, csukott szemmel sétálni indul. Tébrus rémülten visszabújik rabtartói közé. Végül a varázsló tudományát veszi elő, hisz a birkákra nagyon fáj a foga. Minden próbálkozása közben vágyakozva nézeget feléjük. A birkák kedves bárgyúsággal egy csoportba bújva szintén félálomban vannak. Egy kis birka élénkebb, mint a többi. Ő kifejezetten kacérkodik Tébrussal.)

Rátok emelem kezemet
Fusson ki a szemetek!
Még mi mást tehetek
Hogy fogjon az átok?
Bűvös kört vonok körétek
Mint kövér Hold udvarát,
Pásztorokra ráigézek:
Sunda-bunda cimborák!

(A pásztorok hatalmas horkolása a válasz)

Tébrus: Haha! Hortyog az istrázsa
Hallhatjátok igazok! (elkapja a kis kacér birkát)
Hopp egy birka! Fickándozi még
De majd...Csitt légy eszeden!
Begyógyítod birkapajtás
Bánatom daganatát!

(a derekáról egy kötelet oldoz le, a kis birkát annak végére köti. Elindulnak a színpad „Tébrus kunyhója” része felé. Amilyen tempóban ők haladnak befelé, a pásztorok ugyanolyan tempóban „alva” gurulnak kifelé a színpad bal szélén. A nyáj lassanként szintén eltűnedezik: baloldalt. Tébrus és a birka tesznek egy kört a „mező oldalon”. Tébrus fütyörészik, nagyon elégedett magával. A kis birka kíváncsian nézegeti a világot, néha ő megy elől, és ő húzza Tébrust, annyira élvez a világlátást. Szélzúgás, madárhangok hallatszanak. Elérnek a kunyhóhoz. Tébrus „bekopog”. A kopogással egyidőben kifényesedik a kunyhó, és megszűnik a fény a mezőn.)

Tébrus: Meddig álljak – kandikáljak?!
Ördögadta dolga!
Nyiss ajtót a tubicádnak
S jössz elé, te Dorka!

Dorka: *(Nem mozdul)* Tubicám???

Még ki nem nyúlsz, nem nyughatol...

Tébrus: Ni, mit hozok... már eressz be!

Birka: Beee

Dorka: A reteszt csillagom, majd félretolod

Tébrus: Ugyan mán ne aggasszon, hogy itt ácsorgok.

Dorka: A hóhér felakasszon tohonya tulok!

Tébrus: Befogod a szád? Sültet érdelek,
Mert többet szerzek, mint aki szánt-vet
Egész napon át.

(Dorka kiles az ajtón. Lábával a kötélben egy kijáratot igazít. Ez az ajtó. Ajtócsikorgást hallani.)

Tébrus: Dorka, nézd már, ily szerencse ért!

Dorka. Tán bíz gyászeset, felkötnek ezért!

(A kis birka a világosságot látva, és a kunyhó melegét érezve hatalmas lendülettel indul befelé, Tébrust is berántja, hisz a kötél még mindig összeköti őket. Dorka „becsukja az ajtót”)

Tébrus: Megúsztam különbeket, épp száz veszélyt!

Dorka: De addig jár, úgy lehet, a kútra vízért
A korsó, míg el nem törik!

Tébrus: Ne papolj itt, segíts, te utolsó!
Nyúzzuk meg ezt bátran. Egyem a húsát!
Sohasem vágytam még így a birkát!

Birka: Beee

Dorka: Ideérnek korábban, s bégetni hallják!

Tébrus: *(pánikba esik, búvóhelyet keres a kunyhóban)*
Aj, akkor e házban halok száz halált!

(Csend. Tébrus elbújva, csak a hátsó fele látszik ki egy teknő alól. Dorka pálinkát iszik. A kis birka diadalmasan ül a szemétkupac tetején, ahol a darab indításánál Dorka tanyázott. Felsír az egyik gyerek. Dorka unottan megy a színpad jobb szélén álló bútordarabhoz, aminek rendeltetését eddig nem tudhattuk. Kifordítja, így láthatóvá válik, hogy egy rongyokkal összekötözgetett gurulós szék az- a szerkezete egyáltalán nem látható, de funkcionálisan képes gurulni. A „bölcsőben” sír a gyerek. Dorka megitatja pálinkával. Szeme felragyog, mert eszébe jutott az ötlet.)

Dorka: Olyat mondok, hüccs ki hajts, te medve!
Asszonyészre fanyalodtok ugyé, végezetre?!

Tébrus: (előmászik) Hogy anyjukom?

Dorka: Kisbirkádat bepólyáld, tészed bölcsőszékbe...

Tébrus: Isten hozzánk pártolt!

(a bölcsőből a gyereket kihajítják, az álmosan, és kábán a pálinkától, arrébb támoogy, és lerogy az ajtó közelében. A birkát bepólyálják a ruhaszáritó kötélről lekapott dunyha huzatba, és a bölcsőbe ültetik. A kunyhó-tér közepére gurítják.)

Dorka: Megösmernéd a pulyádat?

Tébrus: Szent Miklós az égbe!

Dorka: Köthetnél rá főkötőt is, pántlikára oldalt,
Ne is, mint valami kódist,
S fújsz majd altatódalt!

(főkötőt kötnek a birkára, az bárgyú mosolygással tűri)

Tébrus: Apja kölyke! Száz vonás rajt szinte!

Dorka: Különbség, hogy ez a zshivány,
S az a pecsenyéje

Tébrus: *(ujjongva énekel, rettentő hamis gajdolással. A kis birkának sem tetszik, most morcosan néz, a gyerekek felsírnak)*

Ring a bölcső, reng a pólya!

Dorka: Én meg gyermekágyban jajgatok
Hogy, jaj a gólya csípte meg a lábam!

Tébrus: Gyöngyöm!

(Az altatódal alatt már a színpad baloldalától látjuk közeledni a pásztorokat. Ambrus hangja az ajtón kívülről hallatszik, de a néző számára mind a két helyszín látható. Ennek érdekében a bal oldali „külső”-szín újra kap egy kevés világitást.)

Ambrus: Hol az a csavargó?

Dorka: Fújd a nótát a birkádnak
Fekszem is...no fújd már!

Tébrus: Jaj, az ajtón kapirgálnak, kandikál a bojtár!

Dorka: Ne, bátorság!

Tébrus: Ház ez?

Dorka: Vedd el, s igyál: papramorgó!

Ambrus: Tébrus!

Tébrus: *(az ajtón át szól ki)* Ambrus! Hahó! Hibádzik a jószág?

Dorka. Megvesztél, te, kötnivaló? Kilátszik a lóláb!
Hallgass, várd, hogy betérjenek!

(bent izgatott tevés-vevés, pálinkázás, kint a pásztorok tanácskozása)

Jeromos: Ez volna a Tébrus híres kalyibája?

Lőrinc: Láttam én!

Jeromos: Mit láttál?

Lőrinc: Hogy a nyáj körül ólól.

Ignác: Még a szeme se áll jól.
Jeromos: A tiéd jól áll?
Ambrus: Akárki volt, ihol fogadalmat tészek
Nem eszem, nem iszom,
Jeromos: Házamba nem térek,
Ignác: Szemem le nem hunyom
Lőrinc: Amíg fel nem lelem-
Mind: Tolvaj teremtésit, ha holt, ha eleven!

(bent Dorka jajgat, Tébrus bölcsődalt énekel)

Dorka: Jaj! Jaj!
Tébrus: buba! Szottyom buba! Csinton-csinosítom!
Dorka: Juj! Juj!
Tébrus: szőrbe, szattyánbőrbe belegombolyítom!
Dorka: Jaj! Jaj!
Tébrus: hájde háját-máját abba bugyolálom!
Dorka: Juj! Juj!
Tébrus: Egyem a bubáját elcsurran a nyálom!

Lőrinc: Vígan vannak, dorbézolnak!
Jeromos: Ég a gyertyavilág
Ignác: Békajátsak?
Jeromos: Zörgesd meg az ablakát!

(zörög a semmin, de a zaj felerősítve hallatszik)

Tébrus: Ki az?
Jeromos: Egy szavunk volna véled!
Tébrus: Vajúdós az asszony, rosszkor alkalmatlankodtok!
Dorka: Úgy lármáztok, s hangotok hasogatja a bélem!
Tébrus: („kinéz az ajtón”, ő is a lábával igazít a lehelyezett kötél fal-jelzésen egy kicsi nyílást, azon át szól ki) Megálmodtam: lebabázott!
Ambrus: S mikor?
Tébrus: Ez éjfelen
Ambrus: *(már indulna is)* Aj, nem illő vendégjárás
Tébrus: *(a könnyű győzelmen felbátorodva elszemtelenedik, és túllő a célon)*
Kerüljetek be mindjára!
Birka: Beee

(a pásztorok meghallják, a nyitott ajtón át becsörtetnek a kalyibába. Most már támadó a fellépésük, Tébrus hiába próbálja menteni a helyzetet)

Tébrus: Halljátok a Dorkát?

Jeromos: Ellopták a legszebbik birkánkat!

Tébrus: Gyanúba vesztek?

Dorka: Maradsz veszteg?!

Tébrus: Száradjak el: itt elveszek –

Dorka: Jaj!

Tébrus: - ha a színét láttam

Ambrus: Nem jobb a színvallás?

(a pásztorok keresni kezdik a birkát, mindent feltúrnak, a megbolygatott szemétkupacok alól gyerekek kerülnek elő, akik bögve, visítva szaladgálnak, növelve a felfordulást, a kötélben száradó ruhák lerepülnek, párnából toll szálldos, a kis birka végig a kalyiba legláthatóbb, legközpontibb helyén érdeklődve szemléli a felfordulást, és bárgyún vigyorog.)

Dorka: Jaj, a zúzám!

Tébrus: Még elájul!

Dorka: Rabló, lator-haramiák, ez kell néktek, látom

Feltúrni a ládafiát, kotorni padláson!

Híjjad, hidd a pandúrokat!

(azt a gyereket lökdösi ki az ajtón, akit a bölcsőből dobtak ki, hogy beletehessék a birkát, a gyerek álmosan lépeget egyet-kettőt, aztán a kalyiban kívül összekuporodik, és újra elalszik, nem jut el a pandúrokgig)

Ambrus: Pajtát, pincegádort!

Jeromos: A kutat, hé!

Dorka: Elbarangolt jószág dolgát rögvest ránkkerítik,
S ránkolvasni nem átallják, nyakunk tekerítik?!

Ambrus: Ne huzakodj!

Dorka: Te utolsó! Tolvajnak mondd Tébrusomat?

Ambrus: Vaj meghazudtolna!

Dorka: Az vagy, hazug!

Ambrus: Nem léssen a kutyából szalonna!

Dorka: *(esküje közben igyekszik a száradó ruhák halmát észrevétlen a birkára teregetni, de az lehúzatja a fejről, mert rendkívül kíváncsi a körötte folyó csetepatéra)*

-ki ott sír a bölcsőjében: ez ártatlan báránt
megeszem, no, úgy segéljen
ha csalni találnánk!

(a tanácstalan pásztorok, akik semmit sem találtak éppen a birka körül gyülekeznek)

Jeromos. Egész házban –

Birka. Beee

Jeromos: -nem lelem se gyapját, se húsát

De még nyúzott gerincét se...

Tébrus: (súgva)Jól van anyjuk!

Dorka: (súgva)Eszel te még a pólyásból!

Ambrus: Jól van Tébrus, szegény pára
Szűz vagy, makulátlan.

Tébrus: Ugyé?

Ambrus: hát-

Tébrus: No, isten véletek!

(Kilökdösi őket az ajtón, a pásztorok a szín bal oldalán megállnak, összedugják fejüket, tanácskoznak, nem halljuk miről, de tartalma az, hogy illene ajándékot adni a kisednek, s ezzel jóvátenni a gyanúsítást. Bent Tébrus és Dorka boldogan megkönnyebbül, úgy hiszik, megúszták Az öregpásztor, s nyomában a többiek- nagyon barátságosan- visszatérnek a bölcsőhöz).

Ambrus: Mutijjad mán, fiad é vagy jányod?

Tébrus: Vigyázz, mert ha megébredne-

Dorka: Jaj!

Ambrus: Hadd kapom ölbe! Csicsijj buba!

Birka: Beee

Ambrus: Hogy ásít?

Dorka: Csak rá ne csodálkozz!

Birka: Beee

Lőrinc: Sok csudát láték, kétfejűt is, ötlábút is...

Hijj! Ez ugyan ocsmány szőrös magzat-

Tébrus: Gyöngyöm, csillagocskám!

Jeromos: Be szakállas!

Ambrus: Tébrus szógám, be göndör a gyapja!

Tébrus: Osztán! Ennek ilyen vót ám

Az apja, nagyapja!

Ambrus: Bontsd ki a pólyáját!

Dorka: Ne zargasd fel!

(kicsomagolják a „gyereket”, most már nyilvánvaló, hogy birka.)

Birka: Beee!

Jeromos: Birka forma, semmi kétség

Tébrus: Teszed le!

Ignác: Te, gyalogsátán!

Tébrus: Ej, ne tréfáljatok!

Hát ez birka?

Jaj, fiókám, hogy rí-nyafog!

Láttál te már birkát?

Dorka: Erisszd el!

Birka: Beee

Dorka: Lelkedzett magzatomat! Én adtam életet neki!

Tébrus: s én valék nemzője!

Jeromos: S e birkaorr?

Tébrus: Kinövi még mához esztendőre!

Ambrus: S mert a lopást nem vállalod,
S még kukoricázol, vessétek rá a pokrócot
Dorka: Tébrus! Ne bántsátok!

(Kacska Lőrinc és Ignác elgáncsolják a menekülő Tébrust, rádobnak egy lópokrócot, és ütni kezdik. Ambrus és Jeromos Dorkát fogják le, aki mint egy fúria sietne élete-párja védelmezésére. A gyerekek visítanak minden botütésre.)

Jeromos: Üsd csak fiam, vágd csak!

Tébrus: Jeromos bá!

Jeromos: Lopsz még?

Dorka: Hess, te féreg!

Jeromos: Lopsz-e?

Tébrus: Soha többé mostmá...

Lőrinc: Üssem-e még?

Ambrus: Ne sajnáld, húzz a vastagjára!

Tudni kell azt a bojtárnak, tolvajt mint kúrálja!

(egyre nagyobbak a puffanások, a sikolyok, a visítások, - majd hirtelen csend, - rövid szünet – és Dorka felsír a csendben. Jeromos leporolva magát, megkönnyebbülten mondja:)

Jeromos: No, ez is megvolna, a nyájnak sincs híja!

Ignác: Eredj anyád mellé s legelgess kis birka!

(a birka kiszalad, a nyáj többi tagja bejön balról, örömmel fogadják. Eléneklük a „Süss fel napot”, kis körtáncot járnak. A pásztorok is csatlakoznak hozzájuk. Dorka, Tébrus mozdulatlan testére rogyva, a gyerekek csodálkozva köröttük állva a másik oldalon. Lassan lemegy a fény.)

VÉGE